

ALL DECOR

2016, Kasım-Aralık

S64

Özgün Soyut Figürler

Şanel Şan Sevinç

Kuzguncuk'ta ayakları yere basan, geçmişi bilen ve geleceği gören bir ruhun ev-atölyesindeyiz.

Kendine özgü tekniği, soyut figürleri ve tek zeminleri ile tanıyoruz, ressam Mithat Şen'i. Şen'in figürleri sabit olabilir, ancak altındaki arayışı sürekli, devingen ve değişkendir. Kendi gibi zengin ruha sahip figürlerine ev sahipliği yapan tuval yüzeyleri siyah görünse de asıl derinlik ve renk orada durur; üzerine bastığımız toprak gibi... Toprağı eşeledikçe karşımıza çıkanlar arasında neler yoktur ki? Sinan'ın camileri, Versace'nin tekstilleri, Levni'nin surnameleri... Resme başladığı günden bugüne meselelerini farklı yöntem ve tekniklerle araştırırken geçmişin bilgeliği ile geleceğin heyecanını aynı anda yaşayabilmiş olan Şen, günceli erken gören sanatçılarımızdandır ayrıca. 1992 tarihli bilgisayar resimleri; bunu işaret eden yapıtlarından sadece biri. Bugüne değin tuvalle olan meselesi bitmeyen sanatçı, tekstil ve deri gibi başka malzemelerle de çalışmış. Moderne takılmadan, postmoderne aldırmandan yönünü tayin eden ve hayat ritmine önem veren Mithat Şen, şimdilerde ise yeni bir malzemenin peşinde.

Ne zamandır Kuzguncuk'tasınız?

1960'lı yıllarda ilkokulu Kuzguncuk'ta okudum. Ortaokulu Tarhan Koleji'nde okumaya başladım. Her gün vapurla Eminönü'ne, eski Galata Köprüsü'nden yürüyerek Tünel'e ve sonrasında yürüyerek okula giderdim. Ortaokuldan sonra Kuzguncuk mevzusu benim için kapanmıştı. Daha sonra Heybeliada'da Deniz Harp Okuluna gittim. Subay olmak gibi bir derdim yoktu ama askeri okulda iyi bir eğitim alabilirdim. Okuldan sonra Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'na devam ettim ve resim eğitimi aldım. Daha sonraki yıllarım Nişantaşı'nda geçti; evim ve atölyem buradaydı. Daha sonra yolum tekrar Kuzguncuk'a düştü. Sanırım 90'lı yılların başından beri burada, şehrin hengâmesinden uzakta oturuyorum. Burası bazen atölye bazen ev bazen de her ikisi oluyor benim için. Bazen de farklı yerlerde depolar tutuyorum projemin gerekliliklerine göre.

80'lerden bugüne; siyah-beyazdan, karelerden amorf formlara ve malzeme arayışına tanık oluyoruz...

80'li yıllarda figür formlarım vardı. Daha sonra sadece bu formlar kaldı. Bu formların dışında hiçbir şey yapmıyorum aslında. Dün akşam sevdiğim bir koleksiyoner dostumla birlikteydim. "Hep aynı kelimelerle çok farklı cümleler kuruyor" diye anlattı beni. Resimlere dönersek, bizim coğrafyamızın gelenek algısı genellikle biçimseldir. Sezer Tansuğ'un dikkati çektiği gibi, 'Deruni bir sezgi gerekir bu iş için'.

Coğrafyanın kültür üzerindeki etkisi denebilir mi?

Coğrafya çok önemli. Bu bölgede parça-bütün ilişkisi dışında bizim için önemli ilkelere birisi de süreklilik ve eşzamanlılık. Bunlar üretmek için gerekli olan kavramlar. Mesela Avrupa soyutu ile Amerikan soyutunun yapısal olarak farkları nedir diye sordüğümüz zaman kaç kişi cevap verebilir

bilmiyorum. Bunu ancak yapı elemanlarını konuşabilenler cevaplayabilir, yoksa fevkalade biçimsel cevaplar çıkar ortaya. Coğrafya onun için önemli. Almanlarda empresyonizm yoktur mesela. Sanat tarihi sadece Batı sanatı tarihi olduğu için sanki tüm Avrupa empresyonizmi yaşamış gibi aktarılır. Coğrafyanın kâinat alımlamasıyla ilgili bir ayrımdır bu.

Sizin resminiz üzerine tüm bunları yorumlarsak...

Benim resmimi süreklilik-eşzamanlılık doğrultusunda, parça-bütün üzerinden değerlendirmekte fayda var. Aradığım, en sonunda da bütünsellikte karar kıldığım bir süreç bu; kendini gerçekleştirme süreci. Yani pentür bana hiçbir zaman uygun gelmedi. Hâlbuki bizden evvel Şeker Ahmet Paşa ve Halil Paşa'nın yaptığı pentürle ilgilenmeme rağmen, ben tuvale yağlı boya koymak konusunda kendimi çok ehliyetli bulamadım. Cumhuriyet ile birlikte resmi ideoloji tarafından yapılan resmin elemanları da bana çok uygun gelmedi. Hep geriye bakıp okumalar olmadan, yeni bir resmin yapılamayacağını düşünürüm. Divan edebiyatı ve Osmanlıdaki minyatür; 16. yüzyılda Nakkaş Osman'ın Kanuni Sultan Süleyman için hazırladığı 'Hünernâme', III. Ahmet döneminde Nakkaş Levni'nin hazırladığı 'Surname' ve bu süreçte yaşanan değişimler daha çok ilgimi çekti. Ben 1972'de resim yapmaya başladım; o yüzden bu kültürel mirası, geleneği unutamam. Bahsettiğim dönemin hâkim algısı olan 'modernizm'i de önemli bulmadım; nitekim de haklı çıktım. Biliyorsunuz 1980'lerde bu akım, yaratıcıları tarafından eleştirilmeye başlandı. Postmodernizm de bu eleştiriden başka bir şey değildir. Ancak biz modernizme katkıda bulunmadığımız gibi postmodernizme de hiç katkıda bulunmadık.

Bu dönemde sizin çalışmalarınız nasıl değişti?

90'lı yıllara girilmeden evvel etrafta birtakım arayışlar vardı. O zamanki eğilim dışavurumcuymdu, ben de ona yakın, birtakım figürler yapmama rağmen daha çok statige giden şeyler yakaladım. Bu dönemde hem pentür etkisinden kurtulmak hem de hızlı kuruma avantajıyla süratle üretmek için yoğun bir şekilde akrilikle çalışıyordum. Akrilik ile hızla satılabilir ve deneyim kazanabilirsiniz. Akrilik bu dönemde önümü açtı. Türkiye'ye 1983'ten sonra ithalat-ihracat serbestisi ile rölyef yapıcı gibi birtakım malzemeler gelmeye başladı.

Bu malzemelerle sorguladığınız şey neydi?

Bizdeki transandantal mekân algısını nasıl yakalarımı araştırdım. Bu algı, mekânların aynılığıyla ilgili. Örneğin Mimar Sinan'daki ilke, tüm cemaatin tek bir gök kubbe altında olmasıdır; kâinat kubbesi bu. Selimiye ve Süleymaniye camileri ilkenin şahikalarıdır. Aşkın bir mekân algısı var ve bu mekânlar aslında tek bir mekân. Herkes eşit. Anadolu'da ise Selçuklu ulu camilerinde sütunlar mekânı böler. Ben mekânı hiç kullanmadan, her resmin arkasında aynı diye algılayıp onu süreklilik haline getirmeye çalıştım. 1990 yılında Venedik Bienali'ne katıldığımda bunlar yeni yeni kıvamına geliyordu. Yaklaşık 30 senedir resimlerimi tek bir formla yapıyorum; tuval olarak ise yamuk, üçgen, daire gibi formlarım oldu. Daire olanlar çoğunlukta. Daire, kubbe ile bütünü kucaklamasıyla ilgili. Daire, kürenin yarısı; küre ise sonsuz bir simetri. Devam eden yıllarda ise malzemenin dışında, teknolojiyi de resmime dâhil ettim. Bilgisayarla neden resim yapılamaz diye düşündüm. 1994 yılında, Enis Batur yönetiminde çıkarılan Yapı Kredinin *Sanat Dünyamız* dergisinde yayınlanan eserlerim oldu. Bu çalışma bilgisayarla Türkiye'de yapılmış ilk iştir; teknoloji ve malzeme ile yenilenmek... Gelenekselden yola çıkıp oraya çakılı kalmak değil mesele; onu alıp ileri götürmek.

Teknolojinin hayatımızdaki etkisini nasıl yorumluyorsunuz?

Şimdiki gençler içine doğuyor kapitalizmin ve düzen hep böyleydi sanıyorlar. Big Bang'den bugüne, ihmal edilebilir bir göz kırpması süresi aslında bu. Bu parantezi çok kuvvetli sanmak doğru gelmiyor; revize olacağına inanıyorum. Bu düşüncelerle boğuşurken malzemeye yönelmeye başladım. Tuval

meselesiyle hesaplaşmam gerektiğine inandım. Tuvali aldım malzeme olarak. Tuvali tuval yapan ketenin üzerindeki katmanı yani üzerine boya konan astarı alarak resim yapmaya başladım. Tuvali sürekli eksilttim. Bu eksiltme-çoğaltma sürecinde araya tekstiller girdi. Tekstilin fevkalade kitsch gelen noktaları oldu. Payetli abiye kumaşlarını, Versace kumaşlarını, lateks kumaşları kullandım mesela. Bizans mozaik etkisi yarattı bunlar. Daha sonra deri geldi; deri, zihnimi açtı.

Gelecek projeleriniz neler?

Büyük bir sergi ve kitap üzerinde çalışıyoruz. Eski resimlerin fotoğraf çekimleri ve izi kaybolmuş eserlerin bulunması gibi bir toplama sürecindeyiz. Yaşıtlarımın her birinin kalın kitapları vardır; ben onları biraz ölümcül bulurum. Daha zamanı vardır benim için hep...